XXVI. évfolyam. 169. szám. Szombat 1894. szeptember 1

Előfizetési árak:
helyben, vagy postán küldve:
Egész évre . . 10 frt — kr.
Félévre . . . 5 » — »
Negyedévre . . 2 » 50 »
Egy hóra . . 1 » — »
Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (Főtér 1828. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethetni helyben: Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében és a kiadóhivatalban. (Főtér 1828. sz. alatt.)

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PENTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELÉVEL.

Hirdetési díj:
Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdij minden külön beigtatásért 30 kr.

Hirdetést vagy reclámot magában foglaló újdonság sora 50 kr.

Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 krajczár.

Hirdetések fölvétetnek a szerkesztőségben és kiadóhivatalban. Főtér 1828. sz. alatt.)

Kéziratok nem adatnak vissza.

Munkásaink sorsa.

(K. L.) Az alföldi munkások mozgalma, különösen pedig a vásárhelyi szomoru emlékü munkászendül s az egész ország figyelmét magára vonta s mig magáról a zendülésről, mely egy éretlen és félrevezetett tömeg nyers erőszakának brutális nyilvánulása volt, a legélesebben és legelitélőbben nyilatkozott az egész társadalom, a munkáskérdés megoldásáról is komolyan kezdett gondolkozni s olyan dolgok és olyan körülmények öltöttek szemébe vizsgálódásai közepette, melyeket eddig észre sem vett, holott ezek a legnagyobb figyelemre érdemesek, ha javitani és segiteni akarunk a tagadhatatlanul rosszá vált helyzeten.

Kétségbevonhatatlan tény az, hogy a munkás nép elégületlenségének valami oka kell hogy legyen s hogy az alföldi szelid munkás népet, különösen pedig az elég higgadt vérü, értelmes vásárhelyi munkást pusztán üres frázisokkal, nagyhangu igéretekkel és izgatásokkal, még nem lehetett volna belehajszolni a szégyenletes zendülésbe egy egyszerü korlátolt felfogásu izgatónak, de voltak mellékes körülmények és voltak dolgok, — melyek közre játszottak abban, hogy elveszitse hidegvérét s erőszakos kezekkel és eszközökkel igyekezzék megvalósitani terveit, melyeket még körvonalozni is nehéz.

Mikor aztán megtörtént a kitörés, midőn nyiltan és megbotránkoztató módon jutott kifejezésre a munkások elégületlensége, akkor az intéző körök, a kormány is figyelmet kezdett forditani a dologra, kezdette kutatni az elégületlenség okait, anketteztek, tanácskoztak s állitólag elrendelték a vizszabályozó társulatoknál, hogy a munkásokat vegyék Békés- és Csongrádmegyékből, mert igy vége lesz a bajnak. Sőt még azzal is csilapitólag igyekeztek hatni a felizgatott kedélyekre, hogy a kormány kilátásba helyezte, miszerint az alföldi nagy transverzális müutat házilag fogja kiépittetni s ezáltal munkát nyujt ezer, meg ezer munkás kéznek, melyeknek mindenike a mindennapi kenyér után nyul.

És alig hogy a szükséges frázisok elhangzottak, annak a hirét vesszük, hogy a kormány letett előbbeni terveiről s a müutat nem házilag épitteti ki, hanem az egész épitkezést átruházza valami vállalatra.

Hát ez ellen sem nekünk, sem másoknak nem lehetne kifogásunk, ha nem tudnók azt, hogy az ilyen vállalatok rendszerint külföldi vállalkozóknak adatnak át, akik elhozzák ide az ő embereiket, atyafiaikat, munkavezetőiket s csupán a vállalatok élén alkalmaznak egynehány magyar embert, akik a kormány közegei előtt reprezentáljanak. Ezelőtt az alföld ellátta a felvidék tótságát is munkával, kenyérrel, most pedig a mi munkásaink is kenyér után kiabálnak, mert elözönlötték az egész országot az idegen munkások. Cseh, morva és olasz munkás hemzseg ezrével a Vaskapunál s ha valahol vizszabályozási, töltési vagy vasuti munkálatok folynak, ott látjuk mindenütt a digót, aki kétkerekü talicskájával elharácsolja a magyar kubikos elől a keresetet, a szükséges kenyeret.

Pedig az alföldi magyar ember jó munkás, kitartó és élelmes. Mint kubikos munkásnak messze földön hire van a vásárhelyi és szegedi embernek s épen ugy beválika munkálatoknál, mint az idegen.

A föld munkához ért valamennyi. Egyszerü paraszt emberek csinálták meg a legnagyobb preczizitással a tiszai védtöltéseket, a szétágazó vasutakat, hogy szinte nem értjük, miért kell hát elnézni, miért kelt megengedni, hogy az idegen munkásoknak egy egész inváziója lepje el az országot s éhes rajként vesse magát reá minden vállalatra, mikor nálunk is meg van a kellő és szükséges munkaerő. Fővárosi lapok irják, hogy ott évtizedek óta a nagy közmunkákat rendszeresen idegen munkások végzik, középületeket, palotákat emelnek, csatornákat ásnak, közuti közlekedést létesitenek, roppant kiterjedésü vizvezetékeket épitenek, sőt a dunai hidak épitéséhez még hozzá sem kezdettek, már elözönlötte a fővárost egy csomó morva és cseh egész pereputtyostól, hogy még jó eleve kiszoritsák a magyar munkást a jövedelmező-nek igérkező keresettől. Kinálkoznak ezek az emberek mindenfelé s elmennek mindenhová s a szelid magyar embert ezek a jött-mentek kiszoritják tolakodásukkal minden vállalattól.

Hát kérdjük, nincsen ez ellen a szomoru konkurrenczia ellen semmi orvosság s elnézhetik azt az intéző körök, hogy ezek a kétes elemek, a czivilizált világ ezen rongyai elárasszák az országot s kivegyék a mieink kezéből a kenyeret? Nincs senki, aki elkiáltaná magát, hogy ki a betolakodókkal s munkát, kenyeret először a magyar embernek!?

Azt hisszük, hogy az alföldi megyék és városok törvényhatóságai ismerni fogják kötelességüket s még idejekorán megteszik a szükséges lépéseket az iránt, hogy a transversalis müut épitésénél a magyar munkásoknak biztosittassék a munka s nem fogják elnézni, hogy a hazátlan digók élősdi koloniája elárassza a vidéket, a szájából rántva ki munkásainknak a keserü kenyeret.

A nagycserei fa hazaszállitása.

E czim alatt a »Debreczeni Ellenőr« folyo évi 199. számában egy a városról huzamosabb ideig távol levő egyén helyre igazitó sorokat tett közzé, a mely arra lenne hivatva, hogy e tárgyban a hirlapokban tett nyilatkozatok és felebbezés meglegyenek czáfolva.

Bizonynyal állithatjuk, hogy e nyilatkozat bátran elmaradhatott volna, mert abból sem egyesek, sem a város házipénztaráért aggódók nem lettek megnyugtatva, még talán az az egy egyén sem, a ki a házipénztár érdeke it m i n d é g s z a j á n h o r d o z z a akkor, a midőn az ő egyéni érdekei másként nem kivánják. De most ez az ur nagy bölcsen hallgat, vagy legalább a háttérben settenkedik.

Hallgat pedig, mert tudja és érzi nagyon jól, hogy a háttérben vele együtt settenkedő consortium a város házi pénztárát és az egyes polgárokat érzékenyen megröviditi.

Jól tudjuk, hogy az ő számitásába most ez vág bele. Tudja ezt e városnak minden számot tevő lakosa.

Czikkiró valami majális féléket emleget, s azt mondja, hogy nem csodálkozik, ha ezen boldog időknek az ize sok polgárnak a szájában megmaradt.

Mi nem keressük azt, hogy kik szoktak ilyen fa beszállitások, vagy bármi más alkalomból majálisokat rendezgetni és azokon részt venni még pedig a mint a czikk tendentiájából is kitetszik, a város megkárositására, de azt mi felebbezők nyugodt lélekkel mondhatjuk, hogy valamint a multban netalán rendeztetett ilyen majálisokon soha sem vettünk részt, ugy a guti erdőségen rendezni szokott kirandulásokon és majális féléken sem szoktunk soha részt venni s igy valamint a czikkiró ur által emlegetett boldog időkből, ugy a mostaniakból sem tudhatjuk, hogy kinek a bőrére történik az.

Azt véljük egyébiránt, hogy czikkirónak mint az erdei bizonyos dolgok ma is nagymérvü manipulansanak, addig a mig az ilyen majálisokból ki nem vénült, vagy érdekei ugy kivánták, talán rendezői szerep is juthatott, vagy rendezői szerep nem léte esetén szivesen vett ott részt.

Ha azt vélte czikkiró, hogy az ilyen majális félék által akár közvetve, akár közvetlenül a házipénztár érdeke csorbát szenved, ugyan miért lépett fel csak most es ilyen késön erkölcs biróul, hiszen az neki eddig is nem csak módjában, de kötelességében is állott.

Mert mi azt hisszük, hogy sem, ő sem más nem engedheti azon gyanut magán szaradni, hogy eddig azért hunyt szemet, mert akkor az vágott össze az ő kalkulusával.

Mondatik, hogy azon boldog időkben a polgárság kora hajnalban száz szekér számra kivonult a vágás térre s a fató közt azt az ölfát vagy sukkos fát rakta fel, a melyik neki tetszett, vagy ha nem volt elég, a másikból is rakott.

No ez állitás másnak mint merő valótlanságnak nem nevezhető, mert ott a hatósági közegek kimutatása alapján kellett és pedig mindenkor a kijelölt szakaszban felrakni a fát s a felrakásra megjelent polgárok saját jól felfogott érdekökben is sokkal jobban és szigorubban ellenőrizték a velök együtt felrakodókat, hogy a szekérre más ölből is ne menjen egy darab sem, mivel ez a kimutatás alapján egyedül az ő károkra történt volna.

Ugy nem lett volna képes akárhány hatósági közeg ellenőrizni őket, mint ők önmagukat, mivel a netán hiányzó ölreszt a város senkinek sem pótolja ki.

Bizony, ha ezen polgárok ellenőrizhetnék a városi vagyonkezelést, meglehet hogy sem fa

A „DEBRECZEN" TARCZÁJA.

„Ime, itt a névjegyem."

Ha az ember gymnazista:
Fontos szemely igazán:
Zwicker van az orra felett
S bajusz-kenőcs ajakán;
Igy kicsipve Miczikéhez
Fess-visitre elmegyen,
S szól — miközben kezet csókol:
— Ime, itt a névjegyem.

Elmult már az ó-esztendő
Itt van az uj reggele,
Szegény városi lakónak
Van bezzeg ma melege.
Mindenféle mesterember
B. u. é.-re bemegyen,
S szól — miközben tartja markát:
— Ime, itt a névjegyem.

Fényben uszó bálteremben
Mámor árad szerteszét,
Adolár ur toporzékol.
Elpezsgőzte az eszét.
És a közben Niki urnak
Tyukszemére rámegyen,
Erre, arra!... szól a két ur:
— Ime, itt a névjegyem.

Csirke-tolvaj holdas estén
Bemászik az ablakon,
De megcsipik s a szegénynek
Jaj, melege van nagyon.
Ám világért sem mutatja,
Sőt szól egész hidegen:
— Hogy tudják meg a nevemet,
Ime, itt a névjegyem.

V. Krüzselyi Erzsike.

Castor és Pollux párbaja.

Castor és Pollux tulajdonképen Pista és Jóska voltak, s Káposztás Gergelyne asszonyomnál egy hónapos szobát birtak közös bérben, havi 20 frtokért.

Castor Pista és Pollux Jóska igen szerették egymást. Legerősebb bizonyiteka volt ennek az a körülmény, hogy folyton veszekedtek. Ha egy hétig békében éltek, szinte rosszul érezték magukat, s akkor biztosan azon vesztek össze, hogy miért nem tudnak ők mindig ilyen békésen összeférni.

Különben mind a ketten szőkék voltak és szerelmesek. Az egyik asszonyokat hóditott, a másik leányokat csábitott, s mind a kettő okosabbnak tartotta magát a másiknál.

Ha összekaptak, egy félóráig gyülölték egymást, két fél óra mulva mind a kettő megbánta dühösködését, s a harmadik félórában képesek lettek volna megölni azt, a ki azt tanácsolta volna nekik, hogy hagyják ott a közös lakást s váljanak szét.

Egyszer azonban nagyon összevesztek. Ugy történt, hogy a Pista gyerek a szőnyegre merte dobni az égő gyufát. A Jóska ezen szörnyü méregbe jött, s rákiáltott:

— Ezt a rendetlenséget nem türöm tovább.
— Én meg ezt a hangot nem türöm!
— Tessék tenni róla!
— Pimasz!
— Gazember!
— Nem vonod vissza!?
— Nemm!
. . . . . .

A pontok azt a fel órát jelzik, a mely alatt a Pista gyerek borzasztó bosszut forr it magában a halalos sértésért.

A másik félóra első perczében aztán felugrott, s rideg siri hangon tette meg ünnepélyes kijelentését:

— Lesz szives uram itthon tartózkodni még egy negyed óráig, mert két ur fogja önt egy bizonyos ügyben fölkeresni!?

Szólt és távozott.

Jóska pedig elhatározta, hogy megöli Pistát.

Néhány percz mulva beállitott Muki és Friczi, s ünnepélyesen provokálták Jóskát. Ez Náczi és Tóni urakat jelölte meg segédjeiül.

Castor és Pollux ezután csak este találkoztak a saját közös lakásukon, az öszetett laktársi ágyban.

Mind a kettő nyugtalanul aludt.

A Pista gyerek már szörnyen megbánta a provokálást. Nem azért, mintha félt volna, de a Jóskát sajnálta kegyetlenül. Mit csinál az az istenadta, ha levágja az egyik fülét. Föltette magában, hogy odaadóan fogja ápolni.

A Jóska meg már keresztüldöfött szivvel, holtan látta Pistát, s fogadást tett, hogy akkor röglön főbe lövi magát.

Reggel aztán szépen megmosakodtak egymás mellett, s kiki elment a segédeivel értekezni.

A párbaj feltételei délre már meg voltak állapitva. Kardra mentek a harczképtelenségig. Idő másnap reggel 7 órakor.

A két ellenfél ismét este találkozott csak odahaza.

Vetkőzni kezdtek. Pista nagyot sóhajtott. Jóska nyögött egyet. Aztán csönd. A Pista gyerek kettőt sóhajtott, a Jóska hármat nyögött. Egyszer aztan megszólalt Pista:

— Te Jóska! Van kölcsön tiz forintod? Nem birom kifizetni a fiakkert. Elsején megadom.

— Nesze a tiz forint! De akkor engedd meg, hogy az én segédeim is a te kocsidon menjenek. Az orvosnak van saját fogata!

— Jól van!

Öt percz szünet. Kinos csönd. Aztán egy sóhaj, és megszólal Pista:

— Te Jóska!
— Mi az?
— Teszek egy becsületes ajanlatot!
— No!
— Béküljünk ki. Visszavonom a gazember szót!
— Pista!
— Jóska!

Castor és Pollux tiz percz mulva karonfogva rohantak a »kék tigris« hez czimzett előkelő pinczébe.

. . . Reggel 7 óra előtt néhány perczczel, Káposztás Gergelyné asszonyom honapos bérbe adott szobájában négy ünnepélyes arczu ur jelent meg: Muki, Friczi, Náczi, Tóni.

Komoran üdvözölték egymást, s házkutatást tartottak az ellenfelekért. A két ágy üres és érintetlen, a szoba néma, mint egy vakácziózó opera.

Mig ezen a lovagias ügyben szokatlan jelenségen csodálkoztak, egyszerre csak fütyülést hallanak a hátuk megett, s megjelenik a két ellenfél karonfogva, kicserélt kalappal s szörnyen elázva.

— Mi ez? — rivalt rájuk Muki, az intéző segéd.

— Berugtunk — volt az egyhangu válasz.

— De hisz önök ellenfelek!
— Ez aljas rágalom!
— De hát a párbaj!
— Megtörtént. A Pista rehabilitálva van. Én rugtam be először!

Don Morgo.

paleták elkezelése, sem egyébb városi pénzek elmanipulálása, sőt titkos alapok létezése sem történhetnek.

Hogy az erdőben, sőt künn a szabad területen is gyakran eltörik még az üres szekér is, azt talán czikkiró is nagyon jól tudja, valamint azt is, hogy ezen esetben, ugyszintén ha a vonó erő a terhet nem birja, azt részben vagy egészben le kell rakni és gondosan elhelyezni, addig mig az tovább szállítható.

Az pedig, hogy egyeseknek a városban bőven volt és van eladó fájok, megtörtént eddig, s befog következni a jövőben is, mivel már itt magánosok sokan birnak általok növelt erdőterületekkel, ákáczosokkal és nem csupán az o't levágott fát, de polgári failletményök egy részét is eladás alá bocsáthatják.

Felhozza érv gyanánt a czikkiró a vasuton és a tengelyen való szállitás anyagi eredményének összehasonlitásául azt, — hogy a galy fából mennyit vett be a város a 3 utolsó év alatt, és oda veti, hogy az előbbi 3 évben milyen aránytalanul kevés összeg folyt be, s hogy mig a galy fákat most gondosan csomóba rakják és vasuton haza szállitják, addig az ő általa emlegetett boldog időben a polgárság nagyon potom árért hordta azokat széjjel.

Hát bizony boldogabb idők is voltak azok, a mig a házipénztár nem volt kénytelen a felszedett milliók törlesztése czéljából, mert ilyen kötcsön vett milliók az akkori okosan gazdálkodók által nem költettek el, a város lakosai, illetve háztulajdonos polgárai zsebéhez rejtett községi adók czimen nyulni. A mikor meg az volt az irány elv, hogy vagyoni jólét és megelegedésben élő polgárok mellett lehet boldog és virágzó maga a városi lakosok összességéből álló város is. Ma ezekről csak akkor kiván tudomást venni az elöljáróság, ha zsebök igénybe vétele vagy századokon át gyakorolt jogaiknak megnyirbálásáról van szó. De meg is tetszelegnek magoknak azzal, hogy az ő uralmok alatt nem következett be nyiltan a községi adó s hogy a polgároknak egyedül ők a hivatott megmentői.

Elfeledni látszanak, vagy talán azt hiszik, hogy a polgárság nem tudja épen olyan jól, hogy a felhánytorgatott garasos galyfának mi a multja s hogy mibe kerül annak előállitása. Csak szemfényvesztés a bevételi lapnak feltüntetése, a levágatási, beraktározási és beszállitási költségeknek is megismertetése nélkül. A mi pedig ha jól tudjuk és alább ki is mutatjuk, a régibb időben a polgároknak bizonyos kulcs alapján fakompetenciájuk fejében lett kiosztva. — E botgalynak előállitása, — a városi raktárba beszállitása és elhelyezése a guti erdőnek üzembe tartása óta a város házipénztárának olyan tetemes áldozatába kerül, hogy abból alig marad meg nehany forint. A botgalynak előállitása közben, a mi arról letisztittatott, mint töre-mora bizonyos előre megállapitott dijért a város szegényebb lakosainak adatott és adatik el ma is.

Feltünő egyébiránt az, hogy czikkiró egyáltalában nem arra fekteti a fősulyt, a mi a dolog lényege és a mit mi a közgyülési tárgyalásnál valamint felebbezésünkben kiváló sérelem gyanánt jeleztünk, hogy t. i. a városi hatóság a közvagyont képező erdőbirtok értékesitésénél és haza szállitásánál meg sem kisérlette számitásba venni azt, hogy vajjon a város alatt közvetlenül elterülő erdőségekből nem tudna e maga a város házipénztára sokkal olcsóbban szállitani, akár tengelyen, akár vonaton történjék az, vagy a mi még sokkal lényegesebb, ha előre bocsátott számitás alapján a házkezelés nem mutatkoznék czélirányosnak, miért lett mellőzve a nyilvánosság, miért nem kisérlettek meg akár vasuton akár tengelyen leendő beszállitás esetén ugy a házipénztárra, mint a polgári failletőségre jogot tartó közönség érdekében a kétségtelenül kedvezőbb nyilvános pályázatot?

A hangoztatott botfa, hogy tényleg mibe kerül a városnak, azt mi positive nem tudjuk megállapitani, mert a főszámvevői hivatal a guti erdőkezelésre vonathozó számadási és kezelési összes iratokat a levéltárból kiemelte s az adatok és irataknak egyrészét, a mint bennünket értesitettek, a főszámvevő ur magán lakására szállittatta*), nem vagyunk tehát abban a helyzetben, hogy e tételnel a kiadásokra az utolsó krajczár erejéig ramutathassunk s igy a nagy garral odavetett bevételi tételt a maga értekére leszállithassuk, közöljük tehát csupán azon számtételeket, a melyeket a főszámvevői hivatalban megtalált iratok feltüntetnek.

A város kifizet minden 1-ső osztályu botgalyfa levágásáért ölenként 70 krt, sőt volt eset rea, hogy 80 krt is, ugyanannak vasuton szállitásáért 2 frt 85 krt, a beraktározásért bizonyára kifizetett legalább 50 krt, ehez számitandó meg a faátvétellel járó különböző tisztviselői napdijak s igy egy öl első osztályu botgaly előállitási költsége bele kerül a városnak legalább is 4 frt 10 krba, eladja pedig ugyanazt 8 frtért s igy a házipénztárnak egy ölen csak 3 frt 90 krja maradna meg, de mibe kerül még annak folytonos tüzkárelleni biztositása és a kezeléssel megbizott hivatali közegek munkája, a befektetett tőke kamatja Azt hisszük, befogja látni minden számitani képes egyén azt, hogy ilyen czimen a város aligha képes a feltüntetett sok ezerből valami tiszta hasznot felmutatni, mert ezt a szállitási vállalkozó nyelte el.

*) A régi dal — régi gyülölségről! Szerk.

Hasonló sőt rosszabb a másod osztályu botgalynál is a bevétel és kiadás közötti arány s igy a házi pénztár nyeresége is. Ennél ugyanis a szállitási dij a vasuton ölenként 2 frt, a vágatási dij pedig 60 kr, de ez is volt 70 kr is, a raktározás itt sem lehet kevesebb ölenként 50 krnál, ehez számitandók az átvételi esedékes napdijak, tüzbiztositás, a tőke időközi kamata, a kezelő hivatalnokok költségei, itt az eladási ár ölenként 5 frt. mikövetkezik e számadatokból? felelet az, hogy többet keresne a város abból, ha a botgalyat azoknak, a kik failletőségöket ilyennel kivánnák felcserélni, a helyszinen jövőre is kiadna, a többit pedig ugyanott eladná, mert a mostani kezelési rendszerrel boldogulni épen a házi pénztár nem képes, gyarapodnia pedig teljesen lehetetlen.

Az tehát hogy pusztán magából a galyfából 40 ezer forint jövedelmet szerezne a város, szemfényvesztés s ez csak akkor állana meg, ha az arra forditott kiadások, ugy amint azt czikkező teszi, a mérleg másik oldaláról a kiadási rovatról egészen elhallgattatnak.

De még ezen esetben sem állhat meg a 40 ezer forint bevétel, mert a házi pénztári kezelésről évenként kiállitott zárszámadás azt igazolja, hogy az erdei évenkénti összes tiszta bevétel, ide értve a bevételi főforrasokat a hasáb és épületfákat, a bot és más nemü galyat, makkot, gubicsot, csert stb. évenként 36—38 ezer forintot tett ki, hogyan lehet tehát mellett a botgalyfa bevételénel 40 ezer forintról beszélni.

Hogy az erdőben meddig szabad járni, azt előirja az erdőtörvény, csakhogy ezt a guti vállalkozó sem tartotta meg mindig.

Felhozatik, hogy nem jó a failletősség kérdésében a polgári jogokat emlegetni, mert könnyen ugy járhatunk, mint Csorba nevü egy kori polgármesterünk idejében, a ki egyszerüen beszüntette a polgári fa kiadását. Czikkiró azonban jól tudja, hogy ez az eljárás a szomoru emlékü provizorium ideje alatt történt, de alkotmányos uton, midőn az erdőnek mimódon lendő kihasználása és kiosztása felett évről évre maga a közgyülés intézkedik, talán bajos lenne ilyen jogok végleges megszünteté-ére gondolni. Noha jól tudjuk, hogy a vezető férfiakban meg volna erre a hajlandóság ma is, csak a bátorság és erő kicsiny hozzá.

Végül azt mondja czikkiró, hogy ha csak arról lett volna felebbezésünkben szó, hogy a kiadásnál nem tartották volna be egészen a formákat, fel sem vette volna a tollat. — Ne mondjon ilyet, — hiszen ha felebbezésünket elolvasta, — ha a közgyülési tárgyalást óvatos figyelemmel kisérte akkor meg kellett látnia, hogy mi azt kértük, hogy mielőtt a fabeszállitása kérdésében közgyüles döntene, felhivandó lenne a vár. tanács, hogy terjesszen elő indokolt javaslatot vajjon mennyibe kerülne a szállitás azon esetre, ha Steinbergeréhez hasonlóan a házi-pénztár épitené ki a vasutat avagy a meglevőt mint saját területén elhelyezettet Steinbergertől megvásárolná. Másfelől pedig hirdessen pályázatot az iránt, hogy akár tengelyen akár vasuton leendő szállitás lenne majd elfogadva, mindazok a kik vállalkozni kivánnak záros határ időn belől biztositékaik letétele mellett ajánlataikat adják be. Mi következik mind ebből, egyedül az, hogy bizony mi a formáknak és a kellő nyilvánosságnak meg nem tartása miatt panaszkodtunk s hogy aztán a multaknak is érintése faj czikkirónak, arról mi nem tehetünk, emberi gyengeség, hogy az érzékeny hurok pengetése nem kellemes. Bizonyara mostani czikkezése is csak erről győzhette meg őt hogy bölcsebb lett volna hallgatnia, akkor mi nem lennénk kénytelenek ismét olyan dolgokról le vonni a leplet, a mi czikkirót ismét közelről érinti s igy érzékeny odalának nem tetsző.

Végül nem hagyhatjuk szó nélkül azt sem, hogy czikkiró azt fogja reánk, miszerint mi akkor midőn a felebbezést közvetlenül a belügyminiszterhez és nem a polgármesterhez adtuk be, számitáson kivül hagytuk azt, hogy e felebbezést okvetlenül leküldik véleményezés végett a polgármesterhez s mint mondja ezért kellett neki felszólalni és megadni a szükséges felvilágositást.

No bizony erre nem volt semmi szükség, mert mi soha sem állitottuk egy szóval sem azt, hogy nem fogják a polgármester urat e tárgyban vélemény adásra felhivni, mi azzal egészen tisztában voltunk, hogy ő igen is véleményt fog e tárgyban adni, sőt azt is hallottuk már, azt akarja a vélemény mondani, hogy a felebbezők olyanok, kik a várossal pereskedésben állanak. Ha ilyen lesz az információ, az bizony édes keveset fog érni, mert a felebbezők közt igen sok van olyan, a ki nem is kaszáló birtokos, tehát ily czimen perben sem állhat, sőt a legtöbb rész olyan, hogy ha van is kaszállója, nem állott és nem áll a várossal perben. Azt tessék kimutatni, hogy a közvagyon kezelésénél a törvényes formák a jövőben szállitást illetőleg megtartattak s hogy a polgári failletőségre jogositott ház tulajdonosok érdeke saját failletményök beszállitásánál kellően megvédve lett, akkor mi készségesen visszavonulunk.

De addig bárhonnan jöhető czikkel szemben magunkat valótlan alliiásokkal visszaveretni nem engedjük.

Debreczen 1894. Aug. 31-én.

Jámbor Ferencz, Polgári András, Horváth István, Szentesi János, Fehér Sándor, Kiss Bálint.

BELFÖLD.

Az igazságügyminiszter beszámolója. Szilágyi Dezső igazságügyminiszter megváltoztatta utitervét, s a Tátrából nem megy egyenesen Pozsonyba, hanem előbb Erdélybe utazik. Beszámolóját csak szeptember végén mondja el Pozsonyban, s ezt megelőzőleg még Budapesten átveszi Pozsony város diszpolgári oklevelét.

»**Szobrot Janku Ábrahámnak!**« Janku Ábrahámnak, a »havasok királyának« a ki véres emlékett hagyott maga után szabadságharczunk történetében, az oláhok közadakozás utján szobrot akarnak emelni. A gyüjtést a szobor költségeire megindították és nem lehetetlen, hogy — a hagyományos toleranczia mellett — egyidejüleg leplezik le Kossuth Lajosnak, a nemzet nagy halottjának és Jankunak, a zalathnai, abrudbányai és nagy-enyedi várengző oláh vezérnek a szobrát.

A Máv. összbevétele. A „Bud Corr.“ jelentése szerint a magyar államvasutak összbevételei az év első négy hónapjában 26.163 636 frtot tettek ki, 2 465.160 frttal többet, mint a mult év első négy hónapjában.

Maxim repülő-gépe.

Évezredek óta kisért a repülés vágya az emberben. Az utóbbi évtizedben meg éppen lázas kisérletezés folyt a repülőgép feltalálása végett. Legutóbb is egyszerre állt elő egy kolozsvári tanár és egy osztrák a probléma megfejtésével. Oly nagyszabásu és sikerült kisérlet azonban egygyé sem volt, mint Hiram Maximé. A napokban érkezett a hir, hogy Hiram Maxim, a ki e nevéről elnevezett pneumatikus golyószórót is feltalálta, megoldotta a repülőgép problémáját. Ha ez minden tekintetben bevalik, akkor a hadászat óriási változásnak nézhet eléje. A levegőben kell majd harczolni és nem a földön.

Maxim nem rég bemutatta a »British Association« gyülésén Oxfordban ezt a gépet s az értekezés, melyet a repülés elméletéről irt s Brodrich-Cloete olvasott föl a nevezett tudományos társulatban, megbizható adatokkal fejti ki, hogy bizonyos távolságra már igenis sikerül az embernek a repülés. Az elmélet helyességét és gyakorlati alkalmazhatóságát nem kisebb szaktekintélyek birálták és mondták ki helyesnek, elfogadhatónak, mint Kelvin és lord Rayleigh.

Maxim repülőgépe tehát egyike a nap legnagyobb szenzácziós eseményeinek. A géppel lehet repülni, csak egy nehézséget nem tudott legyőzni lehet a puszta földről elinditani. Ezt a nehézséget nem birta legyőzni a feltaláló. De mikor már annyira jutott, hogy a levegőben kormányozhatólag tovább tud haladni gépével, — akkor lehet remény arra, hogy az elinditás nehézségeit is le lehet közdeni. — Maxim az elmult négy év alatt többnyire gyorstüzelő ágyuinak feltalalásával és tökéletesitésével vesződött, a mi ideje maradt, azt mind a repülőgép problémájának megoldására forditotta.

Végre megvan a találmány, Nem egy csekely szerkezetről, hanem egy nagyszabasu gépről van szó, melynek hajtó ereje a vitorla rendszerem alapul. Aczélkerekekre erős vitorlavászon van feszitve, még pedig a nagy vitorlák felül, a keskenyebb vitorlák pedig a két oldalon. A vitorlákat, melyek 2000 négyszögláb területet foglalnak el, egy háromszáz lóerejü gőzgép hozza mozgásba. A kettős compound-gép a legkönnyebb szerkezetü, hogy nagy sulya ne legyen A gép sokkal több vizet képes elpárologtatni, mint az összes eddigi szerkezetü gépek. Gőzfejlesztő fütőanyagul naftagázt használnak.

A kisérlet, melyet e géppel tettek, igen jól sikerült. A gőz nyomása 310 font volt, egy négyzethüvelyre a vitorlák 2100 fontnyi nyomással dolgoztak. A gép negyven angol mértföldnyi (kb. 70 kilométer) sebességgel haladt óránkint, tehát a sik földön haladó gyorsvonzt sebességével.

Minthogy azonban a vitorlarudak hosszusága csak tizenhét láb volt, tehát nem fejthetett ki elég nagy ellenállást, a gőzgép nagyobb erőt fejtett ki s igy történt, hogy a földszállásnál a gép megsérült, de nem komolyan, hanem azért hirtelen megállt s a repülő-gép gyorsan leszállt, anélkül azonban, hogy baja történt volna. A vizsgálat és számitás megállapitotta, hogy a vitorlarudakat huszonkét lábra kell meghosszabbitani.

Maximnak egy más mintáju repülőgépe is van munkában, melyen megfigyelései alapján már megtekintheti a szükséges javitásokat. Azt hiszi, hogy ugyanazt az eredményt fogja elérni 75 lóerejü géppel is, mely esetben könnyebb gőzgéppel fog dolgozhatni, a gép sebességét mindamellett óránkint 55 augol mértföldre (körülbelől 88 kilométer) fogja fokozhatni.

A repülőgép azonban ma még drága mulatság lenne. Majdnem 17.000 font sterlingbe, tehát mintegy 200.000 frtba kerül egynek előállitása.

Utazási eszközül tehát egyelőre nem fog szerepelhetni, háboru idején azonban, különösen várakban, hajókon, egyáltalában kémlelési czélokra igy is rendkivüli fontosságot fog nyerni s az a hadsereg lesz előnyben, mely a lehető legtökéletesebb repülőgépekkel fog rendelelkezni.

KÜLFÖLD.

József és József Ágost főherczegek látogatása Belgrádban. Mint Belgradból jelentik, József főherczeg elfogadta a szerb király meghivását és szeptember 25-én fiával József Ágost főherczeggel és nagyobb kisérettel meglátogatja Sándor szerb királyt fővárosában. A fenségek az uj királyi palotában fognak lakni és látogatásuk idejére nagyobb ünnepségekre készülnek Belgrádban.

Anarchista merénylet az angol királynő ellen. Londonból jelentik, hogy Viktoria királynő Osborneból Skótországba menet Birminghanon keresztül utazott. A palyaudvaron keresztül utazott. A pályaudvaron egy anarkista hozzá akart hatolni. A rendőrök hozzárohantak és megragadták. Az anarkista a rendőrökre revolvert fogott, a melyet kicsavartak a kezeből.

Elfogott pasák. Nagy feltünést keltő elfogatas történt a napokban Kairoban. Mint egy távirat jelenti, Ali pasát, a törvényhozó tanács elnökét és Hassan pasa, szolgálaton kivüli tábornokot elfogták. Sharawi pasa, a kiellen szintén ki volt adva az elfogatási parancs, megszökött. Az elfogatás oka az volt, hogy a pasákat sudani rabszolgák vásárlásával vádolták.

Határidő-naptár.

Találkozó szerdán és szombaton d. u. a Gönczy egyesület Otthonában.

Szept. 1. A vadásztársulat galamb-lövészete és tánczvigalma a nagyerdőn.

Szept. 2. Mükedvelői előadás a Margit-fürdőben.

Szept. 10. Tanév megnyitása a főiskolában.

Ujdonságok.

* **Az országos tanszerkiállitás** a két utolsó napon: szept. 2-án és 3-án (: szombaton és vasárnap :) reggeli 8 órától esti 6 óráig folytonosan, megszakitás nélkül nyitva lesz.

* **A vallás és közoktatási miniszterium emlékadománya** egyes debreczeni iskoláknak. Az orsz. tanszerkiállitás csakhamar kezdi megteremni jó gyümölcseit. Csiky Lajos kiállitási igazg. elnök tegnap este a következő táviratí értesitést kapta Dr. Klamarik János min. tanácsos urtól: »Reform. kollégiumnak ötszáz, reáliskolának kétszázötven, kath. gymnaziumnak kétszázötven frton méltóztassék emlekül tanszereket vásárolni. Irasbeli intézkedés következik.« Ezen ezer frtra menő emlekadományokhoz nem kell kommentár. Azt azonban óhajtjuk feljegyezni, hogy a kereskedelmi akademia, mely az orsz. tanszerkiállitás főhelyiségeül szolgálván, a körül megbecsülhetetlen erdemeket szerzett magának, a tanszerkiállitás elnökségének legjobb reménye szerint szintén fog ilyen állami elismerésben részesülni. (Mi is azt óhajtottuk és azt irtuk, hogy a kiállitásnak csak ugy lesz reális eredmenye, ha a hasznosabb tanszerkiállitási tárgyak az iskolák — különösen az annyira elhanyagolt népiskolák — részére megvásároltatnak, vagy oda ajándekoztatnak. Szerk.)

* **Gróf Csáky Albin**, a tanszerkiállitás védnöke, kit örömmel üdvözölt volna városunknak egész lakossága, nem jő el Debreczenbe. Elmaradását a következő táviratban tudatta Eötvös K. Lajos kir. tanfelügyelővel:

»Őszinte sajnálatomra tartós gyöngélkedés akadályozott, akadályoz most is a tanszerkiállitason való megjelenésben; napról-napra kedvező változásra számitottam, de hiába.

Csáky Albin.«

* **Hangverseny**. Csütörtökön este tartotta meg Schmidt Róbert lipcsei akad zenetanár hangversenyét, de — sajnálattal kell konstatalunk — nem valami nagy érdeklődés mellett. Pedig a gazdag müsor megérdemelte volna a nagy közönséget. Schmidt Róbert zongora számai közül, — ki a Janko-zongorán játszott — legjobban megnyerték a közönség tetszését sajat zeneszerzeményei a „Hangverseny Ábránd“ és „Nocturne“. A legnagyobb dicsérettel kell megemlékezünk a jeles tanár zongora játékáról. Schnell Gusztáv lipcsei zeneigazgató müvészi hegedü játéka szintén egyik kiváló részét képezte a müsornak. Schnell a jobb kezében tarija a hegedüt s bal kezével kezeli a vonót, de daczára ennek müvészi játékot produkál. Különösen tetszett Sarasate „Spanyol tánczok“ cz. concert darabja. Magasan iskolázott soprán hangjával nagyban hozzá járult az erkölcsi sikerhez Veinglein Viola kisasszony, ki viharos tap, s éljen között adott elő több éneksámot. Először Lohengrin „Elza visiójá“-t, majd Tannhauser belépő ariájából adott elő egy részletet. Énekszámait megis kellett ujrázni s gyönyörü magyar dalaival elragadta a közönséget. Spitz Karola k. a. a debreczeni zenede növendékének ének-számai is teljes sikert arattak, ki nagy hatás mellett adta elő Lingi Árárti „Pola“ cz. keringőjét. Hangverseny után a táncz ugyan elmaradt de a kik vissza maradtak vacsorára, vigasztalták magukat David J. kitünő konyhája s pinczéje által.

* **Isteni tiszteletek**. Holnap, vasárnap a következők fognak isteni tiszteletet tartani: a nagytemplomban Könyves Tóth Kálmán lelkesz, a kis templomban Tóth István s. lelkész, ispotályi templomban Dicsőfi József lelkész.

* **Egyházi főgondnok-választás.** A hajdu-szoboszlói református egyháztanács szept. 9-dikére tüzte ki a Tury Albert halálával megüresedett egyházi főgondnoki állásra a választást. Választási elnök lesz Gáti Tóth Mihály földbirtokos, alelnök Oláh Miklós, jegyző Kiss György elemi népiskolai igazgató-tanító. Választásra 1700 egyházi tag van jogositva. Főgondnok-jelöltül emlegetik Kovács Gyula polgármestert és Padrah Sándor királyi közjegyzőt.

* **Az ev. ref. fögymnasiumban** a fölvétel szept elsején megkezdődvén, a tömeges jelentkezések elkerülése végett a tanárikar ugy intézkedett, hogy a tanintézet régebbi növendékei egyenesen az osztályfőnökeiknél tartoznak jelentkezni bizonyitványaikkal a kijelölt tantermekben naponként d. e. 7—10 óra közt, s az igazgató csak a gymnasium uj növendékeit veszi fel. Az igazgatóság.

* **Uj kórházi biztos.** Tóth Imre lakatos mester nevezetett ki ideiglenesen a közkórház biztosául egy évi idő tartamra.

* **Névváltoztatás**. Kiskoru Weinreb Jenő, kabai illetőségü szabadkai lakos, belügyminiszteri engedélylyel, Vidorra változtatta át vezeték-nevét.

* **Tégla-átvétel**. A városi nagy téglavetőből ma veszi át a város a téglát.

* **Mi a kellemetlen és mi a kellemes?** Kellemetlen,mikor sáros időben a szél lefujja a czilinderkalapot fejedről és egy paraszt fogja el az utczán a czizmával. Kellemes, mikor a kávéházban kicserélik a kalapodat egy jobb kalappal.—Kellemetlen, mikor az ember légyottra megy s az imádott helyett az anyós vár reá —Kellemes, mikor az ember anyósát várja a vonaton s e helyett egy titkos imádott érkezik —Kellemetlen, mikor kedvesével sétál az ember s valami otromba hitelező megszólitja, hogy mikor lesz szives kiegyenliteni azt a kis adósságot. Kellemes mikor kedvesével sétál az ember s udvarias hitelezővel találkozik, a ki a jövendő házasság reményében bankókat nyom az ember markába,

* **Rejtélyes eset.** Farkas Albert mátai biztos jelenti, hogy Bujdosó Sándor tanyai gazdának Tóth János nevü csikósa mult hó 28-án este elindult egy hátas lovon a két kilométernyi távolságra eső tanyára, és másnap reggel az utszélen találták meg holttestét a tanyai munkások; teljesen össze volt zuzva, és ruhája foszlányokban lógott testén. A körülmények arra mutatnak, hogy a szerencsétlen csikós utközben leszállván lováról, kipányvázta, a kötelet pedig derekára kötötte, lefeküdt és elaludt. A ló valamitől megijedhetett mert jó távolságra vonszolta, miután kalapját és zsebkendőjét körülbelül nyolcszáz méternyi távolságra találták meg hullájától. A vizsgálatot megindították.

* **Furfangos czigány asszony.** Komlósi Dániel munkás ember tegnap a kenyérpiaczon, egy viaszkos vászonban elhelyezet 120 frt pénzet elvesztette; a pénzt megtalálta Jeremiás Józsefné czigánykofa asszony és az összeget nyolcz éves fiának cdaadta, hogy vigye el apjának, a fiu elszaladt a pénzzel apjához és átadta neki. Komlósi Dániel káros a pénze keresése közben észre vette, hogy a viaszkos vászna, a melyben pénze volt, egy czigány kofa asszony kezében van, rögtön kerdőre fogta, de a czigány asszony esküdözött, hogy ő nem talált semmi féle penzt, végre a káros elment az I. kerületi kapitányságra, hol a kihallgatás alkalmával be is vallotta, hogy ő találta meg a pénzt és hogy elküldte fia által urának. Nagy Imre polgári biztos elment a czigány aszony lakására, ahol uránál Jeremiás Józsefnél meg is talált 91 frtot. Hogy a többi 29 frtot hová tette, azt csak a vizsgálat fogja kideriteni.

* **Javithatatlan**. Sallai József 22 éves debreczeni születésü rovott életü egyén a ki folyó évi márczius hó 8-án töltött ki 2 és 1/1 évi fegyházat, ez évi junius hó 8-án reggel özv. Moldoványi Ignáczné lakására bement, és az ott lakó vasuti altiszt szobájába benézett, hol senkit sem talált, szét nézve a szobában, egy zsebórát láneczczal és egy gyürüt magához vett, melyek 35 frt értéket képviseltek. Ezen tettét beismerte, s igy a törvényszék ma egy évi fogházra s 3 évi hivatal vesztésre itelte. Ugy a vádlott, mint a kir. ügyész belenyugodván az itéletbe, az jogerőssé lett.

* **Iskolai értesités**. Bátor vagyok az érdekelt t. cz. szülék figyelmét ujolag felhivni arra, hogy az utczai ev. ref. elemi iskolákban a tanköteles gyermekeknek iskolába felvétele szept. 3-ik napján kezdetik meg, — az iskolai évet megnyitó isteni tisztelet pedig szept. 10-én reggel 8 órakor a nagytemplomban tartatik meg. Debreczen 1894 aug. 30. Némethy Lajos, az ev. ref. iskolaszék elnöke.

Egész selyem, mintázott Foulardokat (mintegy 450 különböző fajban), méterenként **75 krtól 3 frt 65 krig** — valamint **fekete, fehér** és **szines** selyemszöveteket **45 krtól II frt 65 krig** — sima, koczkás, csikos, virágos, damaszolt minőségben (mintegy 240 féle dispositió és 2000 különböző szin és árnyalatban) szállit póstabér és vámmentesen a privátmegrendelők lakására **Henneberg G.** (cs. kir. udv. szállító) **selyemgyára Zürichben.** Minták póstafordulóval küldetnek. Svájczba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. (20 2.)

* **Női ruha müszabász városunkban.** Volt alkalmunk a Koch J. müszabász által feltalált Európa czimü szabászati módszerét látni és meggyőződtünk róla, hogy bárki a női ruha szabást 2 óra alatt egész tökéletesen elsajátithatja. A rendkivül ügyes tanitót melegen ajánljuk hölgyközönségünk figyelmébe, hogy ragadják meg a kedvező alkalmat, a mikor csak 2 óra alatt elsajátitják a szabászat nehéz tudományát. Koch J. csak rövid ideig tartózkodik városunkban és müszabászati tanterme nagyhatvan-utcza elején, özv. Patermann Ferenczne 1097 sz. a. házában van.

* **Irógép** Rimer Ede remington iró gépjének mai lapunkban közzétett hirdetésére felhivjuk olvasóink figyelmét.

Egy kitünő folttisztitó szer, mely minden foltot a ruhakból biztosan és alaposan eltávolit, már régóta égető szükséggé vált, főképen nyaron, a világos öltönyök idényében. Egy ilyen szer egy angol legujabb találmánya, hozzáteve még, hogy igen olcsó, mert darabja csak 20 kr. Ez »Rose« általános foltszappana a »rózsá«-val, mindenütt gyógyszertárakban gyógyáru-, rövidáru-, illatszerek- és füszerkereskedésekben kapható. Nagyban csak Visnya Sándor által Pécsett. Debreczenben: Szent-Királyi Tivadar, Benyáts Emil fiókja, Boros testvérek, Geréby Fülöp, Kálnay és Társa urak üzletében. Miskolcz: Kálnai és Társa.

TÖRVÉNYSZÉK.

Bruneau abbé kivégeztetése. Az egész világ sajtóját bejárta az a hir, hogy a gyilkosság miatt halálra itélt Bruneau abbénak a köztársaság elnöke a tizenkettedik órában megkegyelmezett. Némelyek már vatikáni beavatkozást is sejtettek a váratlan megkegyelmezésben, mások pedig más titkos befolyásokat gyanitottak, de mindezeknek a találgatásoknak véget vetett az a távirat,a mely tudatja, hogy Bruneau abbét, a ki Eutrampsban (Mayenne megyében) meggyilkolta a plébánosát, csütörtökön reggel öt órakor kivégezték. Bruneau meggyónt és igen nyugodtan ment a halál elé. A kivégzésnél körülbelül nyolczezer főnyi tömeg volt jelen, a mely nagy érdeklődéssel, lármazva nézte az előkészületeket s mikor a gyilkos feje lehullt, zajos tetszés nyilatkozatokban tört ki. A Bruneau abbé kivégeztetésével kapcsolatban, érdekesnek tartjuk megemliteni, hogy Deibler párisi hóhér már augusztus 27-én reggel érkezett Lavalba fiával és két segédjével s egy kis vendéglőben szállt meg, tőszomszédságában a haznak, melyben Bruneau özv. Bourdaisnét meggyilkolta és kirabolta. A lavali lakosság seregestől ment ki a vasuti indóházhoz s ugy szólván diadalmenetben kisérte a párisi hóhért és embereit szállásáig, melyet aztán óriási néptömeg taborozott körül egész a kivégzés pillanatáig. A vendéglő helyiségei szinten szorongásig tömve voltak folyton s a vendéglősnek minden ital- és ételkészlete elfogyott. E közben a szomszédos községekből kocsin, gyalog és vasuton szakadatlanul özönlött a nép Lavalba, különösen Bruneau kaplan volt községeiből: Entrammes, Astillé, Forcé, Vontré és Eoronból alig maradt valaki otthon; sokan egész családostól ott voltak s miután a házakban szállást nem kaptak, az utczákon ütöttek tábort s ott töltötték az éjszakát, hatalmas vacsorát csapván a magukkal hozott elemózsiákból. Az éjszaka már jó előre haladt mikor egyszer futótüzként terjedt el a fenvirrasztó lármás sokaság közt a hir, hogy a kivégzést elhalasztják. Leirhatatlan izgatottság vett erőt a tömegen, mely fenyegetőzve az ügyész hivatalos helyisége felé nyomult, átkozva a reverendás szörnyeteget. — Érdekes megemliteni, hogy azon a helyen, a hol most Bruneau abbét kivégezték, 1793-ban 20 lelkészt fejeztek le.

Egyházpolitika az esküdtszék előtt. Érdekes sajtópörben itélt legközelebb a győri esküdtszék. A kormány ugyanis utasitotta a győri királyi ügyészséget, hogy a Győrött megjelenő Dunántuli Hirlap czimü klerikális lap ellen inditsa meg a kormány nevében a sajtópört. Ez az ujság ugyanis a következőket irta 1894. évi julius 5-ik számában:

»Liberális kapaczitálás. A multkor emlitettük, mily módon birta rá a kormány Batthyány-Strattmann herczeget a főrendiházi szavazástól való távolmaradásra. Most arról értesülünk, hogy Esterházy Pál herczegnél is tettek kisérletet: miután azonban igéretekkel semmire sem mentek,fenyegetésre fogtak a dolgot s a herczegnek jószágigazgatója által tudtára adatták, hogy ha el nem marad a szavazástól, egy 600,000 forintos vitás ügyében a kincstárral szemben a rövidebbet fogja huzni. A herczeg e gyalázatos presszió daczára sem tántorodott meg, hanem eleget tett lelkiismereti kötelességének. Kiváncsiak vagyunk: miképp fog a vitás ügy eldőlni.«

Ez az inkriminált passzus, amelyért Wekerle miniszterelnök sajátkezüleg irt levelében elégtételt kér a győri esküdtszéktől. — A sajtügyi elővizsgálatot már a napokban megkezdik.

Közgazdaság.

Magyarorhzág 1893. évi áruforgalma.

Az országos magyar kir. statisztikai hivatal vaskos kötetben számol be Magyarországnak mult évi áruforgalmáról. A kötetnek oriási számtömegéből mi csak egy tanulságot és egy tapasztalatot meritünk és ez az, hogy mennyire káros hazánkra nézve az osztrákkal közös vámterület. Terményeink árának legnagyobb része Ausztriába vándorol és Ausztriától függ egész gazdasági életünk. Ha igaz a tétel, hogy számok beszélnek, igy szólnak a legvilágosabb forrásból meritett adatok:

Buzakivitelünk 1983-ban kitett összesen 4.936,000 métermázsát, ebből magánczélra összesen 4.520,00 mm., tehát az összes készlet 91·55 százaléka esett. Lisztkivitelünknek 8·23 százalék esik Ausztriára, az árpakivitel 46·63 százalék. A kukoricza kivitel 88.04 százalékra, malátakivitel 50.57 százaléka, a hüvelyesek kivitelére 33 százaléka, a gyapjukivitelnél pedig 72·42 százalék.

A statisztikai hivatal vezetőségének szavait idézzük. midőn elmondjuk, hogy összes kivitelünk oroszlánrésze 1893-ban is, mint a megelőző években Ausztriára esett. Mindenesetre megjegyzendő azonban, hogy az utóbbi évben az ausztriai kivitel erősen megcsökkent. Német- és Olaszországba jóval többet vittünk ki, mint megelőző évben, továbbá emelkedett a kivitel Angliába, Franczia országba, Romániába, Oroszországba; ellenben — hála a mi drágalátos külügyi politikánknak! — kevesebbet vittünk ki Szerbiába és a Balkán-félsziget többi részébe.

Valamivel örvendetesebbek a behozatalra vonatkozó adatok tanulságai. Ausztria behozatala erősen hanyatlott, jeléül annak, hogy Ausztria a mi forgalmunknak emelkedésével nem tud lépést tartani. Mig 1889-ben Ausztriából a behozatali többlet meghaladta a 60 millió forintot, tavaly az már lényegesen megcsökkent.

Nemes fém- és érczpénzforgalmunknál is áll az, a mi áruforgalmunknál. Ennél is, ugy a behozatalnál, mint a kivitelnél a tulnyomó arány rendszerint Ausztriára esik.

Az áruforgalom általános adataira nézve felemlitendők, hogy a külföldre való összes áruforgalmunk a lefolyt évben 71 millió métermázsára és 70 millió darabra rugott 1038 millió forint értékkel. Ez összegből 513 millió forint a behozatalra, 520 millió pedig a kivitelre esik. Ugy érték, mint mennyiség dolgában a kivitel felülmulta a behozatalt.

Nagy mértékben emelkedett tengeriáruforgalmunk, mely különösen a borbehozattal következtében nagy emelkedést tüntet fel. Jelentékenyen emelkedett a lisztbehozatal is.

Kivitelünknél örvendetes emelkedést mutat fel a czukor, főzelék, gyümölcs, donga, vasércz, állati termékek, mig vas, bőr, csontáruknál és dohánynál hanyatlás észlelhető.

— **Nyiregyházai vásár.** Nyiregyházán f. é. szeptember hó 3-án országos vásár lévén, ez alkalommal már annak idejében közzétett és alantabb ujból közölt menetrend szerint, a debreczen-nyiregyházai vonalrészen, minden irányban egy külön személy vonatot fogunk járatni és pedig:

a B.) 42. vonat

Ind. Debreczen	5 óra 54 pkor reggel
„ Alsó Józsakertől	6 „ 8 „
„ Hadházról	6 „ 34 „
„ Téglásról	6 „ 43 „
„ Ujfehértóról	7 „ 6 „
Érk. Nyiregyházára	7 „ 31 „
Ind. Nyiregyházáról	5 óra 15 pkor d. u.
„ Ujfehértóról	6 „ 15 „
„ Téglásról	6 „ 15 „
„ Hadházról	6 „ 27 „
„ Józsakertről	6 „ 47 „
Érk. Debreczen	7 „ 1 „

Nyilttér.*)

Nyilt levél

T. Orosz István községi jegyző urhoz.

Helyben.

Miután semmiképen sem tudok ahoz jutni, hogy Önnel személyesen beszéljek, mert vagy napokig távol van, vagy hivatalos helyiséget zárni rendeli előttem, s ha hivatalos ügyben a szabályszerü dij előleges beküldése mellett hivatalos működését kivánom igénybe venni, durva üzenet mellett küldi vissza megkereső leveleimet; ez utat kell választanom, hogy tudomására juttassam a következőket: Ön ellen feljelentést tettem Rasó Gyula kir. tanácsos s alispán urnál több rendbeli mulasztásai, vétségei, rendellenkedései, folytonos dorbézolásai miatt, kérve Ön ellen a vizsgálatot a község nyugalma, java érdekében, valamint irányomban tanusitott tiszteletlen, müvelt emberhez semmiképen nem illő eljárásai megakadályozása czéljából. Én nem a légből vettem igazolt vádjaimat s Ön ellen el is rendelték a vizsgálatot, de sajnos, hogy mig Ön erről előzőleg értesitve lett, én utólag sem nyertem a vizsgálatra meghivást, pedig szerettem volna, ha előttem igyekszendik megczáfolni mindazt, a mit Ön ellen állitottam s állitok: t. i. jegyzőhöz nem illő magaviselet, a hivatalos órákba nem tartása, a helyettelen adókivetés, a többletel tüntetése, a kiadásoknak a valónál nagyobbra tétele, a bevételnek megsokkal csekélyebb összegben kitüntetése a valósággal bevett összegeknél stb.

De ha ez igy történt is, ne higyje, hogy ügye immár befejezett légyen, ne, mert ime értesitem, hogy a közrend, tisztesség és nyugalom érdekében, egy ujabb beadványban már megkértem a mélt. főispán urat egy legközelebbi időben megtartandó és teljesen részrehajlatlan szigoru vizsgálat elrendelésére, még pedig az én tanum, volt adószedő Vida Péter és Sass Antal községi gazda (kiknek hozzám intézett levelei alább olvashatók) berendelése, meghallgatása és az első felületes vizsgálatkor elhányódottnak nyilvánitott ide vonatkozó adókönyvek, naplók, gazdai számadásoknak — és hogy a vizsgálat annál könnyebben megejthető legyen — csak az utóbbi két évről, u. m. 1892—93-ról való előkövetelése mellett, mert ezek s a nép kezében levő könyvecskék fényesen bebizonyitják állitásomat, valamint a környék takarékpénztárai s a helybeli szegény-alap is.

Mily szégyenteljes eljárás volt Öntől pl. az is, hogy községünk egyik hivatalnoknőjét, a megválasztott óvónőt, a ki pedig feladatát kitünően teljesiti, egy gyülésből bakter általi kivezetéssel fenyegetni merte. De persze mámoros lévén — mint rendesen — azt hitte, hogy az óvónő, a kit »dajka« czimen is neveznek, olyan dajka, minőt a cseléd elhelyezőből lehet kapni, nem vevén figyelembe, hogy dajka és dajka közt különbség van, épen ugy, mint ispán és ispán közt, mert Mendli zsidónak is van ispánja, a vármegyének is, csak hogy mily óriási nagy ám a különbség közöttök. Valamint az is mily szégyenletes Önre, mint községi jegyzőre nézve, mit a napokban Sass Antal volt községi gazda házánál elkövetett, földre tiporván ugyanis ennek beteges nejét. Hát hiába, ilyet szül a felületes vizsgálat és félő, hogy több ilyen aljas cselekményekre is engedi Ön magát ragadtatni, ha ugyan a méltóságos főispán ur részrehajlatlan igazságos szigora Ön elé is gátat nem vetend.

Mike-Pérecs, 1894. jul. hó 10.

Sinay Károly m. k.

Tekintetes ur!

Ugyan miért nem teczik már a vármegyén megsürgetni, hogy a vizsgálatot Orosz István jegyző ellen ujra tartsák meg, hiszen jót álok én érte s felelek róla, hogy szent igaz az a mit én állitok és be is fogom bizonyitani, hogy mind az adó mind a községi számadás hamisan van kezelve, nagyon kérem a tek. urat, tessék eszt ujból megsürgetni, hogy ezen becsület fogytán levő ember ne nyuzhassa tovább a falut.

M.-Pérecs, 1894. jul. 7.

Tisztelettel

Vida Péter.

Tekintetes szomszéd ur!

Hallott már olyat, mi most nállam történt, még ez az embertelen jegyző részeg fővel átt jött hozám s tigrisi düvel a szegény anyokomat földhöz verte. Azért keresem meg a tekintetes urat, legyen szives nekem egy alkalmatos ügyvédet ajálni, mert bármenyimbe kerül is jegyző urnak ezen gaztet, nem türhetem, bár előbb tudtam volna meg, hogy a Tek. ur bejelenti őtet hivatali viszaéléséért, majd én montam volna meg, hogy miket cselekszik ez a részeges ember.

M.-Pérecs, 1894. jul. 8.

Tisztelettel

Sass Antal.

Főszerkesztő: **Szinay Gyula.**
Felelősszerkesztő és lapkiadó: **Kósa Barna**
Főmunkatárs: **Dr. Bakonyi Samu.**
(Szerkesztőség és kiadóhivatal főtér 1828.)

Nők figyelmébe!

Haladjon a házi ipar!

A Koch-féle ujonnan feltalált »Europa« czimü szabászati módszer a legjobb és legegyszerübb a világon!

Van szerencsém a debreczeni és a vidéki mélyen tisztelt hölgyközönséget értesiteni, hogy én, az alantirt helyiségben

14 napi női ruha müszabászati tanfolyamot nyitottam ma,

melynek czélja az, hogy tőlem a mértékvételt, szabás rajzat, továbbá a női ruha alapszabásokat, mindenféle divat után, bárki 2 óra alatt megtanulhatja az általam ujonnan feltalált EURÓPA czimü szabászati módszer után.

Ezen szabászati találmány oly egyszerü és praktikus, hogy minden t. hölgy, aki eddig tőlem ezt megtanulta, nagyon is megdicsért szép találmányomért, mert az eddig létezett szabás-rajzok beosztását teljes lehetetlen volt egész alaposan megtannlni; mig én képes vagyok bárkit 2 óra alatt szabásomra betanitani. Megjegyzem oly könnyü. hogy kötelezem magam arra is, miszerint egy 12 éves leánykát 2 óra alatt betanitok.

Női szabók és varrónőknek különös figyelmébe ajánlom, minekután a szabásom nélkülözhetetlen és felülmulja mind az eddig létezett szabászati beosztásokat.

Szabászati módszerem a magyar kir. kereskedelmi miniszteriumban megvizsgáltatott szakértők által és ugy engedélyeztetett, továbbá Bécsben és külföldön legnagyobb dicséretet és elismerést arattam.

Biztositani csak ugy tudom a tisztelt tanulni akarókat, hogy addig a tanitási dijat nem kell lefizetni, mig maga sincs meggyőződve arról, hogy szabásomat elsajátitotta.

Tanitási dij 3 frt.

Házhozjárva egy tanitvány 5 frt.

2 tanitványt együtt 6 frtért tanitok.

A tanitási terem nagy hatvan-utcza elején, özv. Pattermann Ferenczné 1097. sz. házában van, a kefe-gyár mellett, utczai üzlet. A tanitás naponta 8 órától d. e. 12-ig, d. u. 2—6-ig tart. Vasárnap csak délelőtt 12-ig tanitok. Becses pártfogást elvárva

mély tisztelettel

Koch J.

müszabász, az Európa szabás feltalálója és kiadója. n-hatvan-utcza 1097. szám.

*) E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Iró-gép.

A legujabb 1892-ben kiadott »Remington irógép« teljes felszereléssel 275 frt.

1 drb. felives valódi amerikai minden részén A. B. Dik & Comp. Chikágói czég bélyegével ellátott »Edison-Mimeograph irás-sokszorositó gép 42 frt.

1 drb. ugyan az, de egész ives nyomó területtel biró gép 53 frt.

Minden utánrendelendő papir, festék stb. szintén bérmentve küldetik.

Miután a debreczeni piaczon több czég által, hamisitott utánzott vas reszelő irótáblaju közönséges rövid időn romlandó kocsonyából készült festék hengerrel ellátott gépek valódinak árultatnak, felkérem az ily gépet vásárolni óhajtó n. é. közönséget, fenti bélyegre feltétlen ügyelni, mert az oly hamisitott gépek 1/10 részét sem érik meg a valódi amerikai gépeknek.

Megrendelhető: bérmentve minden posta v. vasuti állomásra Magyarországon szállitva

Riemer Ede

által, a valódi amerikai Mimeograph egyedárusága Székely-Udvarhelyen.

László Albert urnál,

Debreczenben.

KASZANYITZKY ENDRE

ELŐBB KUHINKA K. I.

DEBRECZEN, FŐPIACZ 1900.

Ajánlja pontos kiszolgálat és a legolcsóbb árakban elsőrendü gyártmányokból következő idényczikkeit u. m.

Szabadalmazott fémzárral teljesen légmentes

BEFŐZŐ

és

CZUKROS ÜVEGEK

egyedüli raktárát, melyeket jóságuk folytán a legjobban ajánlhatom; ugyszintén mindenféle fiher és zöld közönséges befőző és ugorkas üvegeket, továbbá fagylaltkészitő gépek, fagylaltszelenczék, hideg kavekezletek, hütő dezsak, hütő jégszekrények, legjobbnak bizonyult szódaviz gépek, non plus ultra kavefőzo gépek kerti lámpak, mosóasztalok, mosdó kézletek, a legjobbnak elismert Berndorfi alpacca és chinaezüst evő eszközök és disztárgyak jótállás mellett. Utazók részére legczélszerübb gyors főzők, kézi és utazó tükrök, zseb-poharak.

Vidéki megrendelések a legnagyobb figyelemmel teljesittetnek.

(3)

MEGHIVÓ.

A debreczeni kerületi betegsegélyző pénztár

f. évi szept. 2-án d. e. 10 órakor

a városháza nagytermében

rendkivüli közgyülést

tart, melyre a pénztár megválasztott kiküldöttei tisztelettel meghivatnak.

Tárgy:

1. A nagym. kereskedelemügyi miniszter ur 48596/1894. sz. leiratának előterjesztése.

2. Az alapszabályok módositása.

Debreczen, 1894. augusztus 18.

Az igazgatóság.

Eladó

GAZDASÁGI GÉPEK.

Irányi Béla gépgyári raktárán levő összes gazdasági gépek és eszközök, halál eset miatt, a helyszinén, a

legjutányosabb áron,

szabadkézből eladó! (292.)

Kiadó tanyaföld.

Az **ELEPEN,** a Kadarcs közelében, **három nyilas tanyaföld,** gazdasági épületekkel, Szent-Mihály naptól kezdve egy, vagy több évre kiadó.

Ertekezhetni a tulajdonossal, Kossuth-szél-utcza 2469. sz. a. (344)

Darált kávé csak a vételnél daráltatik meg.

Naponta friss élesztő és uradalmi vaj.

Üzlet áthelyezés!

Van szerencsém a t. cz. közönség becses figyelmét felhivni, miszerint jelenlegi

füszer-, festék-, csemege- és déli gyümölcs-

üzletemet megnagyobbitottam

és azt a tek. Szabó Kálmán ur házából a szomszédos **Ranunkel-féle házba helyeztem által** s ottan

e folyó év szept. 1-sö napján szombaton reggel nyitom meg,

ahol is a saját vezetésem alatt előnyös árak, tiszta kezelés és pontos kiszolgálás mellett oly áruval állok a n. é. közönség rendelkezésére, amelyeket első kézből szerzek be s amely áruk versenyképességemet teljesen igazolni fogják.

Amidőn rokonaimnak, ösmerőseimnek és általában a n. é. közönségnek, az eddigi szükebb helyiségemben is tanusitott jóakaró pártfogását megköszönni szerencsém van, kérem azzal engem ezután is szerencséltetni.

Én pedig teljes szakösmeretemmel és egész ambicióval oda törekszem, hogy nagyrabecsült vevőimnek teljes bizalmát fokozott mértékben kiérdemeljem

Tisztelettel hozom a t. közönség tudomására, hogy

nagys. Nagy György ur érsemjéni uradalmából mintegy 15 hold telepén termett kitünő minőségü összes

csemege-szőllőjét megvettem

s azt kilónként 40 krajczárért 5 klgrmos csomagokban, postára szállitva, 2 frtért árusitom el

és a közelgő őszi- és téli idény alatt, már mostantól kezdve, a legfinomabb amerikai petroleumot és császár olajat literes és felliteres üvegekben hoztam forgalomba.

Kiváló tisztelettel

Radetzky József.

A volt üzletben használt berendezés olcsó árért eladó.

Erdélyi pincze egyleti borok palaczkokban.

Felhivás

Debreczen sz. kir. város

és vidékének nagyérdemü közönségéhez!

Számos helybeli és vidéki vevő által föl lettem szólitva, hogy amidőn raktáram a legujabb

őszi és téli árúval

el lesz látva, azt tudomásukra juttassam; tehát ez uton van szerencsém a nagyérdemü közönség tudomására hozni, hogy én Bécsből, a főüzletből visszatértem, ahol a közeledő őszi és téli idényre **az itteni üzlet részére a legjobb gyapju-szövetekből, a legdivatosabb férfi-, fiu- és gyermekruhákat** kiválogattam és kiszabattam.

Ezenkivül pedig ösmerve a nemes város és vidékének igényeit, a fősulyt kizárólag alkalmas szövet-nemek feldolgozására forditom; minek folytán azon helyzetben vagyok, hogy bárkinek kényes izlését, de nem kevésbbé a legegyszerübb igényeket is kielégithetem és e mellett még **minden egyes darab jóságára és viselésben való tartósságára nézve kezességet vállalhatok.**

Azáltal, hogy valamennyi bel- és külföldi gyárhelyen a legnagyobb árütételeket megvásárlom, — abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy vevőimet mindazon előnyökben részesithetem, melyeket a nagy forgalmu üzlet nyujtani képes.

A szabott árak olcsósága tekintetében tényleg előnyöket biztositok; amennyiben a **változhatlanul szabott árak** meghatározásánál a t. cz. vevőközönség erdekei vannak szem előtt tartva, hogy azok lehetőleg a legjutányosabban legyenek meghatározva és igy **minden egyes darabon annak határozott ára számjegyekben ki van tüntetve.**

A n. é. közönség szives pártfogását továbbra is kérem, kiváló tisztelettel

Neumann M.

bécsi czég, férfi-, fiu- és gyermek-ruha nagykereskedő és gyáros

DEBRECZENBEN: főtér, a m. kir. postával szemben.

Alapittatott 1845. Telefon állomás 170 sz.

HARDTMUTH FÉLE

„MILLENIUM IRON"

legujabb, olcsó és tartós iron 4 keménységben

minden nagyobb papirkereskedésben Magyarországon kapható.

Frisstöltésü

természetes ásványvizek

u. m:

Bártfai, Bikszádi, Bilini, Borszéki, Budai Csizi, Czigelkai, Emsi, Eger só v. Ferencz-forrás, Gieshübli, Gleichenbergi, Halli, Ivándai, Kissingi, Carlsbadi, Koritniczai, Krondorfi, Levico, (arsen viz,) Luhi Margit, Marienbadi, Mohai Ágnes, Parádi, Preblaui, Rohitschi, Roncegnoi, (arsen viz,) Salvator, Selters, Szolyvai, Szulini, Szrebreniczai Guber-forrás, stb.

Forrástermények.

Parkadi, Jódsó, Franczesbádi ásvány-lapsó, Karlsbadi-só, Viktória-só, Tengeri-só, továbbá Vásártelki természetes moórföld folyton kapható.

Geréby Fülöpnél.

(297.)

Nyomatott a »Debreczen« nyomdájában. Főtér, Csanak-ház 1828.

XXVI. évfolyam.

Előfizetési árak:

helyben, vagy postán küldve:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . 5 » — »
Negyedévre . . . 2 » 50 »
Egy hóra . . . 1 » — »

Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (Főtér 1828. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethetni helyben:

Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében és a kiadóhivatalban. (Főtér 1828. sz. alatt.)

D

MEG

A nagyvilág Budapesten

A czimül tett mondat egész illik arra a kongresszusra, mely előtt vette kezdetét Magyarország rosában.

Ezen a kongresszuson ugyan egész müvelt világ képviselve maga tudományos kitünőségeivel. tengereken tul lévő államok és v szek is elküldték tudományos élet sőrendü képviselőit, a két legfon tudomány ágazatnak: egészségügynek és a demografián valott müvelőit, hogy a magyar t nyosság előkelő munkásainak kö ködésével megbeszéljék ama nagy ságu közkérdéseket, melyek nem tudományos világot, hanem az emberiséget legközvetlenebbül érit

Nem kell sokat vitázni a fele az embernek legdrágább kincse a sége, — de meg még az is bizon hogy az emberi egészség nagy körül való gondoskodás köteless a tudósok, valamint az államok hivatalos faktorai részéről egész ujabbkorig — vajmi kevés lelk tességgel teljesittettek.

A hasznos állatok egészsége hatni, ugy a tudományos körök közkormányzat és a helyhatóság széről sokkal behatóbb és e védelemben részesült, mint az e s ha most azt látjuk, hogy a müvelt világ szaktudósai ujab magukra vették az emberekről gyobb gondoskodás kötelessé csak elismerésünket fejezhetjük dós urak lelkiismeretének feléb a gondoskodás kötelességének á felett.

Nem szükséges magyará hogy valamennyi tudományos a zött — a gyakorlat szempontj legfontosabbak egyike a közeg s melléje sorakozik mindjárt a mányágazat, a mely az egyma élő emberek viszonyainak, he szokásai, erkölcsei, szóval fizi

A „DEBRECZEN" TAR

Árpád sirja.

Hol van Árpád, a honalapító Ez a kérdés mind élénkebben fog magyar tudós és kevésbbé tudós utóbbi években különösen sokba ennek a kérdésnek a tisztázása, tényleges eredményről a szó szor mindeddig nem beszélhetünk.

Jelenleg főképen a millennári zeledése teszi akuttá ezt a kérdé nyiben a közfelfogás szerint Mag redéves fennállása az Árpád sir felállitandó valamely nagyszabás méltó kifejezést találna. Ennek egyik megnyilatkozása volt dr. nak a főváros közgyülésén még vember havában benyujtott am hogy a honalapitó sirjának s ille tetése helyének megállapitása cz ra illetékes tudományos testület gyes bizottság alakittassék s az állapitandó helyen már az ezred litás idejére a nemzet és a tör költségén egy méltó emlékmü lé

Ez inditvány czélzata, t. alapitó Árpád emléke valahára, az ezredéves kiállitásig, méltók gyen örökitve, okvetlenül helyes pán az, hogy a kivitel módozat válasszuk meg, ehhez pedig min séges tudnunk, hogy tulajdonké haladtunk előre ennek a proble oldásában.

A mi a kérdés tisztázását lehetősen hátráltatta, az volt, h